

АГРОХОЛДИНГИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Однією із сучасних тенденцій розвитку міжнародної економіки є глобальна торгівля сільськогосподарською продукцією. За останні десятиріччя змінилася структура торгівлі, відбулося збільшення частки високоякісної готової продукції у світовому експорті та закріпилася роль аграрного сектора як гаранта продовольчої безпеки, збереження та розвитку традиційної культури. Сьогодні визначну роль на світовому аграрному ринку відіграють агрохолдинги. Це є вертикально інтегровані формування, які здійснюють свою фінансово-господарську діяльність із використанням технологічно пов'язаних бізнес-процесів у сфері виробництва, переробки, зберігання, транспортування та реалізації сільськогосподарської продукції й продовольства переважно на зовнішніх ринках із використанням офшорних юрисдикцій.

Виникнення й розвиток такої форми організації виробництва та економічних взаємовідносин, як агрохолдинг, має свої переваги: можливість концентрації капіталу, зниження собівартості продукції, зміцнення позицій на ринку, цінова стабільність, можливість швидкої модернізації матеріально-технічної бази та інноваційного розвитку. Агрохолдингові компанії сформувались історично під впливом різних чинників мікро-, макро-, мезорівнів. До чинників мезорівня відносяться ті, що частково пов'язані з політикою держави, чинниками макrorівня є світові тенденції підвищення попиту на сільськогосподарську продукцію та посилення глобалізаційних процесів, а мікрорівня є низька якість управління на підприємствах аграрної сфери та відсутність довіри у економічних агентів один до одного.

При цьому трансформація сільського господарства до умов ринкової економіки шляхом розвитку агрохолдингів може стати перспективою розвитку всієї аграрної сфери України. Також виявлено вплив агрохолдингів на сільське господарство. З одного боку, розвиток холдингових структур у сільському господарстві розкриває нові можливості як для селян, так і для органів місцевої влади, створює передумови для призупинення занепаду соціальної сфери села, сприяє зростанню сільськогосподарського виробництва та підвищенню зайнятості у аграрному секторі. З іншого боку, для агрохолдингу пріоритетом є отримання економічного ефекту - прибутку, що може викликати хижацьку експлуатацію земельних угідь.

У дослідженні виявлено тенденції розвитку агрохолдингів у світовій економіці. В Україні близько 30 місцевих холдингів контролюють сукупно приблизно 6 млн га сільськогосподарських угідь, або 14 % від загальної площі сільгоспземель в Україні. Наприклад, найбільша аграрна компанія України UkrLandFarming (з капіталом 446,2 млн дол займає 5-е місце в рейтингу Landlord) орендує 654000 га землі. Попри певні успіхи, ця галузь потребує постійної фінансової підтримки виробників, впровадження передових технологій виробництва аграрної продукції, дотримання міжнародної системи якості, розширення партнерства між світовими ринками. У зв'язку з цим було зроблено SWOT-аналіз розвитку агрохолдингів в українських умовах. Проведений аналіз дозволив сказати, що процеси розвитку агрохолдингів мають як позитивні, так і негативні наслідки як для сільського господарства і соціально-економічного стану сільських територій, так і для країни в цілому. При цьому оцінка впливу агрохолдингів на сільське господарство країни свідчить, що вони розвиваються як ефективні бізнес-проекти, що дозволяє розвиватися й сільському господарству в цілому.

Агрохолдинги охоплюють весь технологічний ланцюг «виробництво - зберігання - переробка - торгівля», що дає можливість виготовляти сільгосппродукцію на більш ефективному рівні. На відміну від сільськогосподарських підприємств, в яких основну питому вагу (44,5 %) у складі основних засобів мають будівлі та споруди, тобто пасивна їхня частина, в агрохолдингах понад 41 % припадає на машини й обладнання – найбільш активну частину основних засобів, від яких залежить рівень продуктивності праці та інших показників. Як результат, в агрохолдингах фондовіддача є майже в три рази вища порівняно з іншими сільськогосподарськими підприємствами (2,3 грн проти 0,8 грн у сільськогосподарських підприємствах). Тому співпраця фермерських господарств та особистих сільських господарств населення з агропромисловим комплексом (АПК) дуже перспективна. Агрохолдингізація сільськогосподарської діяльності (створення агрохолдингів шляхом поглинання дрібних і середніх сільськогосподарських підприємств) – це найперспективніший шлях для успішного виходу національної сільськогосподарської продукції на світові ринки. Підсумовуючи усе вищесказане, можна зробити висновок, що агрохолдинги є одними з основних суб'єктів світового аграрного ринку, які в умовах глобалізації та інтернаціоналізації національної економіки стали рушійною силою розвитку українського бізнесу.